

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 246, 11.09.2017
Kaupunginhallitus, § 189, 12.12.2016
Kaupunginhallitus, § 62, 30.01.2017
Kaupunginhallitus, § 299, 15.05.2017
Kaupunginhallitus, § 460, 07.08.2017

§ 246

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös kunnallisia koskevassa valituksessa, Tampereen Kansi ja Areena

TRE:2686/10.00.02/2016

Kaupunginvaltuusto, 11.09.2017, § 246

Valmistelija / lisätiedot:
Rantanen Teppo T

Valmistelijan yhteystiedot

Hankekehityspäällikkö Juha Kaivonen, puh. 040 680 0179,
etunimi.sukunimi@tampere.fi ja lakimies Riikka Viitaniemi, puh.
050 526 3225, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884,
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Asia merkittiin tiedoksi.

Päätösehdotus

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 30.06.2017, taltionumero
3126 merkitään tiedoksi.

Tiedoksi

Juha Kaivonen, Riikka Viitaniemi, Tero Tenhunen, Jani Hovila

Liitteet

1 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 30.06.2017

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Kaupungin Internet-sivuilla www.tampere.fi 19.9.2017
<http://tampere.cloudnc.fi/fi-FI>

Päätös on lähetetty sähköpostilla 20.9.2017

Tampere
20.09.2017

Tuire Nyyssönen
Päätösvalmistelusihteeri

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginhallitus, 12.12.2016, § 189

Valmistelijat / lisätiedot:
Rantanen Teppo T

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Eriävä mielipide

Pertti Virtanen

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen toteutussopimuksen mukaisen Areenakonsortion rakentamispäätöksen valmistelun tilannekatsaus merkitään tiedoksi.

Kokouskäsittely

Pertti Virtanen teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Kansiareenaa koskien. Päätös ei lainvoimainen. Hylkäys."

Ehdotus ei saanut kannatusta, joten se raukesi.

Perustelut

Tampereen kaupunginvaltuusto teki 16.5.2016 § 81 Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen hankintapäätöksen ja hyväksyi toteutussopimuksen.

Sopimuksen mukaan Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen käynnistyminen vaatii vielä Areenakonsortion tekemän rakentamispäätöksen. Rakentamispäätös ei muuta toteutussopimuksen mukaista kaupungin asemaa eikä ehtoja. Toteutussopimuksessa todetaan, että mikäli Areenakonsortio ei ole tehnyt rakentamispäätöstä 31.12.2016 mennessä, osapuolet pyrkivät löytämään neuvottelulla ratkaisun hankkeen toteuttamiselle.

Areenakonsortio edistää mm. monitoimiareenan suunnitelmaa ja siihen liittyviä sopimuksia, käy neuvotteluita pankkirahoituksesta ja valmistelee samalla konsortion lopullista rakentamispäätöstä. Työ etenee hyvin ja hyvässä yhteistyössä. Tavoitteena on, että rakentamispäätökseen vaadittava sopimusvalmius saavutetaan vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä.

Kaupunginhallitus, 30.01.2017, § 62

Valmistelijat / lisätiedot:

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Rantanen Teppo T

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Hyväksytään liitteen mukainen selitys Korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Perustelut

Kaupunginvaltuusto päätti 16.5.2016 § 81 mm. että, Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen toteuttajaksi valitaan SRV-Yhtiöt Oyj:n ja SRV-Rakennus Oy:n muodostama yritysryhmittymä ja, että Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen toteutussopimus käyttöoikeusurakasta hyväksytään.

Päätöksestä valittivat Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen Ossi Aho, Jari Heinonen, Aarne Raevaara, Jukka K. Salonen ja Tellervo Tuominen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus jätti 15.11.2016 antamallaan päätöksellä nro 16/0925/3 valituksen tutkimatta.

Ossi Aho ja Aarne Raevaara ovat valittaneet hallinto-oikeuden päätöksestä Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asiassa on vaadittu myös täytäntöönpanon kieltämistä. Korkein hallinto-oikeus on pyytänyt kaupunginhallitusta antamaan selityksen asiassa. Määräpäivä selityksen antamiselle on 13.2.2017.

Hankejohtaja Tero Tenhusen ja lakimies Riikka Viitaniemen ehdotus Korkeimmalle hallinto-oikeudelle annettavaksi selitykseksi on liitteenä. Selityksen mukaan valitus tulee hylätä, eikä päätöksen täytäntöönpanoa tule kieltää.

Liitteet

- 1 Korkeimman hallinto-oikeuden selvityspyyntö 09.01.2017
 - 2 Ossi Ahon valitus KHO:lle
 - 3 Raevaaran valitus korkeimmalle hallinto-oikeudelle 01.01.2017
 - 4 Selitys Korkeimmalle hallinto-oikeudelle_ Aho ja Raevaara.doc
 - 5 Kh 27.4.2015 § 203.doc
-

Kaupunginhallitus, 15.05.2017, § 299

Valmistelijat / lisätiedot:
Vuojolainen Arto

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Päätösehdotus oli

Areenayhtiön osakassopimus hyväksytään.

Areenayhtiön osakepääomaan sijoitetaan 4,0 milj. euroa siten, että kaupungin omistusosuus on 40 prosenttia.

Areenayhtiölle myönnetään 22,0 milj. euron laina, joka myönnetään muita sijoittajia edustavan kommandiittiyhtiön kanssa yhtäläisellä velkakirjalla ja jonka etusijajärjestys konkurssissa on pankkilainoja heikompi.

Kaupungin omistamat Areenayhtiön osakkeet pantataan yhtiölle myönnettävien pankkilainojen vakuudeksi.

Konsernijohtaja oikeutetaan päättämään osakassopimuksen liitteiden hyväksymisestä sekä sopimusten, sijoitusten ja antolainojen yksityiskohdista sekä allekirjoittamaan kaupungin omistukseen tulevien osakkeiden panttaussitoumuksen.

Hankkeessa syntyneet kustannukset korvataan jakamalla ne Areenayhtiön osakkaiden kesken tavoiteltujen omistusosuuksien suhteessa siinä tapauksessa, että hanketta ei toteuteta.

Kokouskäsittely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden Arto Vuojolaiselle ja Tero Tenhuselle. He olivat läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Valtuuston puheenjohtajisto ja apulaispormestarit olivat asiantuntijoina läsnä asiasta käydyn yleisen keskustelun ajan. He poistuivat sopimuksen salaisten kohtien käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Anna-Kaisa Heinämäki poistui kokouksesta.

Jaakko Mustakallio poistui asian käsittelyn aikana ja varajäsen Petri Siuro saapui kokoukseen.

Perustelut

Kansi ja areena -hanke on merkittävä kaupunkikehityshanke, johon kuuluu uusi monitoimiareena, toimitiloja ja asuntoja. Hanke toteutetaan kaupungin keskustaan eteläisen ratapihan päälle rakennettavalle kannelle. Alueen asemakaava on lainvoimainen. Hankkeen valmistelu käynnistyi vuonna 2010, jolloin kaupunginvaltuusto päätti hankkeen etenemistä ja kaupungin osuudesta hankkeessa.

Kaupunginvaltuusto päätti 19.5.2010 § 95 että monitoimiareenayhtiötä avustetaan 30 vuoden ajan tontinvuokran ja kiinteistöveron määrällä. Lisäksi kaupunki sitoutui ostamaan monitoimiareenan palveluja 15 vuoden ajan 0,5 milj. eurolla vuodessa. Näiden tukien yhteenlaskettu arvo oli noin 26 milj. euroa. Hanke ei edennyt toteutukseen ja vuonna 2015 kaupunki päätti lopulta kilpailuttaa hankkeen uudelta pohjalta.

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä 11.5.2015 § 98 hyväksyttiin Kansi ja Areena -hankkeen uusien kumppaneiden hankintamenettelyn käynnistäminen. Kaupungin taloudellisen panos muutettiin kertaluonteiseksi kehittämisvaiheen aikana tarkentuvaksi areenayhtiön rahoituseräksi.

Kaupunginvaltuusto päätti 16.5.2016 § 81, että Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen toteuttajaksi valitaan SRV-Yhtiöt Oyj ja SRV Rakennus Oy:n muodostama yritysryhmittymä, ja että Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen toteutussopimus käyttöoikeusurakasta hyväksytään. Samalla valtuusto päätti, että kaupunki voi rahoittaa areenayhtiötä yhteensä enintään 26,0 milj. eurolla siten, että kaupunki on vähemmistöosakkaana muiden sijoittajien kanssa tasaveroisessa asemassa ja että kaupunki voi osakepääomasijoituksen rinnalla tai sen sijaan rahoittaa areenayhtiötä markkinaehtoisella pitkäaikaisella lainalla kokonaissumman rajoissa.

Valtuuston päätöksen mukaan hankkeen toimeenpanon ja yksityiskohtien hyväksymisestä päättää kaupunginhallitus. Verrattuna aikaisempaan kaupungin taloudellisen osallistumisen malliin, lähtökohtana uudessa päätöksessä on kaupungin yhtäläinen tuotto-odotus oman pääoman sijoitukselle ja lainalle kertyvä korkotuotto sekä odotus lainan takaisinmaksusta. Aiemmin päätetyn sijaan uudessa mallissa kaupunki on mukana markkinaehtoisena toimijana, jolloin kaupungin osallistuminen hankkeeseen on valtiontukea koskevien säännösten mukaista.

Areenayhtiön pääomituksesta, rahoituksesta, osakassopimuksesta ja muista ehdoista on neuvoteltu SRV:n, kotimaisen sijoittajaryhmän ja Tampereen kaupungin kesken noin vuoden ajan. Areenayhtiön osakkaiksi neuvottelujen tuloksena on tulossa kotimaisena sijoittajaryhmänä SRV, LähiTapiola-ryhmä ja OP-Ryhmä eläke- ja vakuutusyhteisöt sekä Tampereen kaupunki, jotka yhdessä muodostavat areenakonsortion. Neuvotteluissa on päädytty rakenteeseen, jossa SRV Yhtiöt Oyj:n, LähiTapiolan ja OP-Ryhmän osakepääomasijoitusten suuruus on yhteensä 6,0 milj. euroa ja se sijoitetaan areenayhtiöön sijoittajaryhmän muodostaman kommandiittiyhtiön kautta. Kaupungin osakepääomasijoituksen suuruus on 4,0 milj. euroa. Areenayhtiön omistus jakautuu kommandiittiyhtiön ja kaupungin kesken suhteessa 60/40. Esitetty rakenne ja kaupungin osuus täyttävät kaupunginvaltuuston edellytykset kaupungin vähemmistöosakkuudesta ja sijoittajien tasaveroisesta asemasta.

Monitoimiareenan liiketoimintasuunnitelma on kehittynyt ja areenan kapasiteettia on pystytty kasvattamaan. Suurempi kapasiteetti parantaa monitoimiareenan kilpailukykyä suurten tapahtumien järjestämispaikkana. Areenan kapasiteetti urheilutapahtumissa on noin 13.000 katsojaa ja viihdetapahtumissa jopa yli 15.000 katsojaa. SRV:n tämän hetkisen näkemyksen mukaan monitoimiareenan ja harjoitushallin käsittävä kokonaisuus tulee maksamaan noin 100 milj. euroa. Hankkeelle on puollettu 18,0 milj. euron valtionavustusta. Areenayhtiön tarvitsema pääoma tulee muodostumaan

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

10,0 milj. euron suuruisesta osakepääomasta, osakkaiden myöntämistä yhteensä 44,0 milj. euron suuruisista lainoista sekä pankkilainoista.

Areenayhtiön pankkilainoista käydään parhaillaan neuvotteluja. Neuvottelujen perusteella lainaehdoista on tulossa vaativat mikä on tyypillistä tällaiselle hankkeelle. Käytännössä areenayhtiö panttaa koko omaisuutensa pankkilainojen vakuudeksi, yhtiön kassavirta korkojen maksun jälkeen käytetään kokonaan pankkilainojen lyhennyksiin ja hankkeelle asetetaan tiukat toiminnalliset ja taloudelliset erityisehdot. Lisäksi areenayhtiön osakkaiden edellytetään panttaavan omistamansa yhtiön osakkeet pankkilainojen vakuudeksi.

Osakkaiden areenayhtiölle myöntämät lainat jakautuvat puoliksi kommandiittiyhtiön myöntämään 22,0 milj. euron lainaan ja kaupungin myöntämään 22,0 milj. euron lainaan. Molemmat lainat myönnetään identtisillä velkakirjoilla. Lainat ovat luonteeltaan ns. junior-lainoja, joiden etuoikeus areenayhtiön kassavirtaan ja etuoikeus konkurssitilanteessa ovat aina pankkilainoja heikommat. Pankkirahoittajat myös edellyttävät, ettei junior-lainoille makseta korkoa eikä niitä lyhennetä sinä aikana, kun pankkilainoja on jäljellä. Maksamattomat korot kumuloituvat velaksi taseeseen ja ne voidaan maksaa velkojille myöhemmin. Junior-lainoille ei myöskään saa asettaa vakuutta, jolloin lainoihin sisältyvän korkeamman luottoriskin johdosta areenayhtiö maksaa velkojille hieman pankkilainaa suurempaa korkoa joka perustuu markkinatiedon perusteella tehtyyn analyysiin.

Areenayhtiön liiketoiminta koostuu hyvin monipuolisten urheilun ja vapaa-ajan tapahtumien myynnistä. Osa vuokra- ja yhteistyösopimuksista on kiinteitä, ja osa myynnistä tulee olemaan muuttuvaa. Liiketoiminnasta on laadittu erilaisia skenaarioita, joiden mukaan on pyritty arvioimaan areenayhtiön liiketoiminnan menestymistä. SRV Yhtiöt Oyj:n kaupungille esittämässä tarjouksessa areenayhtiön liiketoiminta arvioitiin kannattavaksi ja sijoittajilla on realistinen tuottomahdollisuus. Areenayhtiöllä on mahdollisuudet myös positiivisempaan liikevaihtoon ja kannattavuuteen. Tarjouksen antamisen jälkeen katsomokapasiteettia on kyetty kasvattamaan ja liiketoimintakonseptia on edelleen kehitetty.

Kiinteistösijoitustoiminnan tavanomaisten periaatteiden mukaan sijoittajat arvioivat sijoituksensa tuottoa ja myyntimahdollisuuksia säännöllisesti. Käytännössä tämä koskee myös sijoitusta areenayhtiöön, jonka myynti voi toteutua muutaman toimintavuoden jälkeen, kun liiketoiminnan tuotto on kyetty osoittamaan. Rahoituksen ehtojen johdosta osakkaat tulevat saamaan sijoitukselleen osinkotuottoa vasta sitten kun pankkilainat on maksettu. Toinen mahdollisuus osakkaiden tuottoon oman pääoman sijoitukselle voi syntyä areenan myyntitilanteessa.

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Areenayhtiön osakkaiden kommandiittiyhtiön ja Tampereen kaupungin välillä solmitaan liitteenä oleva osakassopimus. Sopimuksen voimaantulo on vielä ehdollinen ja sen osat 4, 8 ja 9 ovat salaisia viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 § 20-kohdan perusteella sekä 22 §:n perusteella siltä osin kuin asiakirja sisältää pörssiyhtiöiden salassa pidettäviä tietoja. Osakassopimuksen keskeisiä ehtoja ovat mm. yhtiön hallinnosta ja päätöksenteosta sopiminen, rahoituksesta ja sopimuksen voimaantulon ehdoista sopiminen ja areenayhtiön myyntiprosessin ehdoista sopiminen. Rahoitusalan käytännön mukaan allekirjoitettava virallinen sopimus on englanninkielinen. Sopimuksesta on laadittu suomenkielinen käännös kaupunginhallituksen päätöksenteon tueksi.

Areenayhtiö on perustettu ja sen omistaa tällä hetkellä kokonaan SRV Rakennus Oy. Osakassopimuksen mukaan SRV Rakennus Oy myy 60 prosentin osuuden kommandiittiyhtiölle ja 40 prosentin osuuden Tampereen kaupungille, jonka jälkeen toteutetaan osakeanti ja kasvatetaan oma pääoma sovitulle tasolle. Yhtiön hallitukseen tulee viisi jäsentä, joista Tampere nimeää kaksi ja yhtiön päätöksenteko toimii osakeyhtiölain mukaisesti. Osakkaat eivät sitoudu yhtiön mahdollisiin tuleviin rahoitustarpeisiin, mutta mikäli lisärahoitusta tarvitaan, on kullakin osakkaalla oikeus osallistua rahoitukseen omistusosuuden suhteessa. Sopimuksen mukaan osakkaiden tavoitteena on myydä yhtiö mahdollisimman hyvällä tuotolla yhtäläisin ehdoin ja samanaikaisesti. Osakassopimuksen kohdassa yhdeksän on kerrottu menettelyistä ja velvollisuuksista myyntitilanteessa.

Areenayhtiön tulevien osakkaiden kesken on neuvoteltu syntyneiden kustannusten jakamisesta siinä tapauksessa että monitoimiareena-hanke ei toteudu. Neuvotteluissa on päädytty kustannusten jakamiseen tavoiteltujen omistusosuuksien suhteessa. Korvattavia kustannuksia voi syntyä lähinnä lakitoimistojen palkkioista ja rahoituksen järjestämisestä.

Yhteenvetona kaupungin kannalta voidaan todeta, että SRV Yhtiöt Oyj:n johtaman konsortion tarjoama monitoimiareena on toiminnallisesti ja taloudellisesti kehittynyt toteutuskelpoiseksi hankkeeksi. Hanke on uskottavalla pohjalla ja sen pääomarakenne on terve. Kaupungin taloudellisen panoksen kannalta kyseessä on tasaveroinen sijoitus sekä markkinaehtoinen rahoitus yhdessä muiden sijoittajien kanssa, joka ei sisällä julkista tukea. Lähtökohtana on, että kaupunki saa sijoittamansa varat takaisin tuottoineen.

Areenakonsortio kehittää monitoimiareenan investointikohteeksi. Toteutussopimuksen määrittelemä tavoiteaikataulu konsortion kehitystyölle on rakentamispäätöksen syntyminen vuoden 2016 loppuun mennessä. Sopimusaikataulun mukaan SRV:llä on velvollisuus toteuttaa monitoimiareena valmiiksi syyskuuhun 2020 mennessä. Toteutussopimuksen mukaisesti SRV Yhtiöt Oyj on kuitenkin oikeutettu toteutusaikatauluun liittyvän määräajan pidennykseen. Tampereen kaupungin näkökulmasta monitoimiareena on nyt kehitetty investointikohteeksi.

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

toteutussopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Varsinainen areenakonsortion rakentamispäätös syntyy kuitenkin vasta osakassopimuksen allekirjoituksen ja kaikkien rakentamisen aloittamisedellytysten täyttymisen jälkeen. Tällöin sovitaan myös monitoimiareenan lopullinen valmistumisaikataulu.

Liitteet

- 1 Arena, Shareholders' agreement (public version)
- 2 Areena, Osakassopimus (julkinen versio)

Kaupunginhallitus, 07.08.2017, § 460

Valmistelijat / lisätiedot:
Rantanen Teppo T

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 30.06.2017, taltionumero 3126 merkitään tiedoksi.

Perustelut

Tampereen kaupunginvaltuusto teki 16.5.2016 § 81 Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen hankintapäätöksen ja hyväksyi toteutussopimuksen.

Päätöksestä jätettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen valitus muiden ohella Ahon ja Raevaaran toimesta. Valittajat vaativat, päätöksen kumoamista ja asian palauttamista, oikeudenkäyntikulujensa korvaamista sekä täytäntöönpanon kieltämistä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on antanut välipäätöksen 14.10.2016 nro 16/0793/3. Hallinto-oikeus ei kieltänyt kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpanoa.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus antoi päätöksen asiassa 15.11.2016 nro 16/0925/3. Hallinto-oikeus ei tutkinut muun ohella Ahon ja Raevaaran valituksia. Hallinto-oikeus hylkäsi Raevaaran pyynnön Euroopan komission tai Euroopan unionin tuomioistuimen lausunnon hankkimisesta sekä Ahon ja Raevaaran oikeudenkäyntikuluvaatimukset.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksestä jätettiin valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen Raevaaran ja Ahon toimesta.

Korkein hallinto-oikeus antoi päätöksen asiassa 30.06.2017. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi Raevaaran vaatimuksen lausunnon pyytämisestä Euroopan unionin komissiolta tai unionin tuomioistuimelta. Korkein hallinto-oikeus tutki Raevaaran ja

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Ahon valitukset ja hylkäsi ne, hallinto-oikeuden päätöstä ei muutettu. Ahon ja Raevaaran oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset hylättiin. Lausuminen täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta Ahon vaatimuksesta raukeaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Tampereen kaupunginvaltuuston päätös 16.5.2016 § 81 on hallinto-oikeuden päätöksessä todetun mukaisesti koskenut jakamatonta sopimuskokonaisuutta, jonka osat eivät olleet erotettavissa toisistaan ja joka on kuulunut kokonaisuudessaan hankintalainsäädännön soveltamisalaan. Hankintalain (348/2007) 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Päätös on lainvoimainen.

Liitteet

1 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 30.06.2017

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto
§246

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhalti-jayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)